

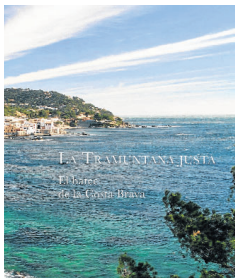
1

2

3

FOTOS:

► Sobre aquestes línies, la portada del llibre d'homenatge a Jordi Comas «La tramuntana justa. El batec de la Costa Brava».

1. Un pintor a Calella de Palafrugell. PACO DALMAU

2. Un garroia oberta, a punt per ser desgustada. IPEP

3. Un pastor a Sant Climent de Peralta, Forallac. LUMÍNICA.

ARXIU GCBC
4. Platja d'Aro. PACO DALMAU

TEXT **ALFONS PETIT**

Retre homenatge a Jordi Comas, mostrar l'essència de la Costa Brava i fer-ne difusió. Aquest és el triple objectiu del llibre *La tramuntana justa. El batec de la Costa Brava*, que va ser presentat divendres en un acte multitudinari convocat a l'hotel Costa Brava de Platja d'Aro per homenatjar l'empresari turístic, que va morir el 18 de novembre de 2012 a mans dels lladres que van assaltar el seu habitatge. La mort de Comas, un autèntic referent per al sector turístic de les comarques gironines, va causar una profunda commoció entre les moltíssimes persones que el coneixien, algunes de les quals s'han unit ara per recordar-lo tant amb l'acte públic d'homenatge de divendres com amb l'edició d'aquest volum, de prop de 200 pàgines i profusament il·lustrat, del qual se n'ha fet una tirada de 3.000 exemplars.

«A l'hora de donar-li forma, hem volgut que, en conjunt, el llibre fos una col·lecció de textos que reflectissin la Costa Brava actual des de diferents òptiques i des dels diferents àmbits de l'activitat que s'hi manté, no només a l'estiu sinó durant tot l'any», asseguren els responsables de l'edició de *La tramuntana justa*, que reuneix escrits sobre diferents aspectes obra de diverses persones relacionades d'una manera o altra amb el litoral gironí, i una selecció de fotografies que en la seva majoria són obra de Paco Dalmau o procedeixen de l'Arxiu d'Imatges del Patronat de Turisme Costa Bra-

La Costa Brava i un home bo

«*La tramuntana justa*» és el títol d'un llibre que pretén mostrar l'essència del litoral gironí i fer-ne difusió, i que ha estat editat com a homenatge al desaparegut empresari turístic Jordi Comas

R

5

6

7

8

Empresari i pioner de la promoció turística

En Jordi ha estat i sempre més serà el meu referent, l'amor de la meua vida, el millor company de viatge. El meu millor amic. El trobo a faltar, però el seu esperit positiu, la seva bonhomia, la seva amabilitat, la seva senzillesa que era la seva grandesa, la seva manera d'estimar tothom, i el seu exemple, m'acompanyaran sempre més». Amb aquestes paraules tanca Carme Hospital, vídua de Jordi Comas, el capítol del llibre que ha escrit per recordar la seva trajectòria vital i professional, que tots dos van compartir. Nascut el 28 d'agost del 1945 a Juià, fill de Josep Comas i Júlia Matamala, Jordi Comas va passar la seva infantesa a Flaçà, on els seus pares havien obert una carnisseria. Un temps després, se'ls va presentar la possibilitat de fer-se càrrec d'una botiga a Platja d'Aro: va ser precisament en aquest local on Jordi Comas -que als estius hi ajudava la família- i Carme Hospital es van conèixer, el 29 de juny (Sant Pere) del 1958: «Érem encara uns vailets i jo ajudava la seva mare a la botiga».

En els anys posteriors, i conscient de les possibilitats del llavors incipient sector turístic, Josep Comas hi va apostar decididament, obrint diversos establiments, entre els quals l'emblemàtic restaurant Aradi («nom fenici de la Vall d'Aro, que vol dir Vall d'aigua»). Carme Hospital va començar a treballar a l'Hostal Garbí, mentre Jordi Comas es formava, primer estudiant peritatge mercantil a Girona i després a l'*Escuela Superior de Hosteleria y Turismo de Madrid*, l'única que hi havia llavors. «En Jordi i jo -escriu Carme Hospital- teníem 18 anys quan vam saber que ens estimàvem. Ja teníem clar que, junts, podíem fer moltes coses. (...) Junts volia dir, ell des de Madrid preparant-se i estudiant i jo treballant a casa seva, posant en pràctica el que ell aprenia i ens ensenyava. Esperàvem la temporada per poder estar junts. Sense saber-ho, estàvem posant la llavor del que seria el nostre projecte personal i professional. Un projecte de 50 anys, junts».

Tot seguit, Carme Hospital resumeix aquest projecte: «Quan en Jordi acaba els estudis, i el servei militar, ens casem a Platja d'Aro el 26 de gener del 1970.

El repte comença, abans, el 1965, incorporant el Restaurant-Pizzeria La Riera, que gestionem amb el mític Celler de la Riera; una feinada de nits i de dies, però amb una grandíssima il·lusió. Uns anys més tard aconseguim que l'Aradi sigui un referent gastronòmic a la Costa Brava amb l'ajut d'un excel·lent equip de professionals. El 1979 assumim la compra i gestió de l'hotel Aromar, al Passeig del Mar. El 1983 serà l'hotel Costa Brava amb el seu restaurant Can Poldo. Poc temps després, entrem al S'Agaró Hotel com a copropietaris, de la ma de la família Sibils-Enseda. Comencem els treballs de restauració i posada al dia del S'Agaró amb el seu Restaurant Sa Conca. Avui, l'establiment és un dels millors de la Costa Brava, amb 4 estrelles i un magnífic spa. N'estem enamorats i molt orgullosos. Mentrestant, havíem gestionat uns anys l'hotel La Masia, situat dins la pineda de Platja d'Aro, a un pas del centre comercial, en aquests moments convertit en apartaments. I, amb la família Gay de Montellà, col·laborem en la restauració i adaptació com a establiment hotelier d'una preciosa masia a Castell d'Aro, que esdevindria el Restaurant Cal Rei, que gestionem durant uns anys. El 2006 adquirim el Restaurant Garbí, al número 115 de l'Avinguda Cavall Bernat. El 2011 comencem les obres de reforma i transformació del local, on hi traslладem el nostre buc insígnia, l'Aradi, que obre de nou les seves portes el 15 de juliol de 2012».

«Però en Jordi no era només un infatigable professional de l'hostaleria», afegeix Carme Hospital: «També era un home preocupat pel desenvolupament del sector i pel progrés del país». Així, va ser un pioner en la promoció i va contribuir a situar Platja d'Aro en el mapa de destinacions turístiques a Europa. En una època en què gairebé ningú feia promoció turística, Comas va agafar sovint les maletes per buscar turistes a Europa i als Estats Units. Més endavant, van fer freqüents missions a Alemanya, Àustria, Bèlgica o Suïssa. Un dels seus grans objectius era portar turisme a Platja d'Aro i a la Costa Brava fora de la temporada d'estiu. També va contribuir a transformar el Carnaval de Plat-

FOTOS:

► **Sobre aquestes línies, Jordi Comas amb companys de l'Escuela Superior de Hosteleria y Turismo de Madrid, l'any 1965.** ARXIU FAMÍLIA COMAS-HOSPITAL

5. Jordi Comas i Carme Hospital, a la terrassa de l'hotel Costa Brava, l'any 1983. ARXIU FAMÍLIA COMAS-HOSPITAL

6. A Alemanya, amb una delegació de l'Ajuntament de Platja d'Aro i periodistes locals, als anys 70. Els filma Narcís Sans. ARXIU FAMÍLIA COMAS-HOSPITAL

7. L'equip inicial de l'Aradi: Carme Hospital, Jordi Comas i els cambrers Lluís i Mario. ARXIU FAMÍLIA COMAS-HOSPITAL

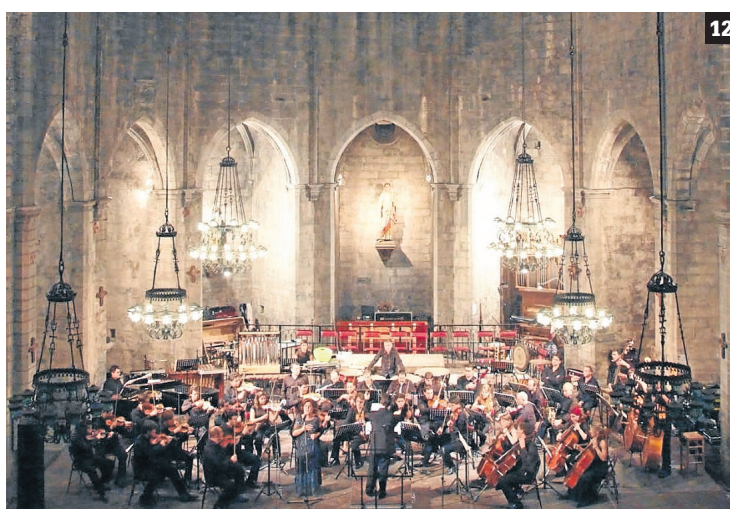
8. Jordi Comas exercitant-se de bàrman al primer Aradi. ARXIU FAMÍLIA COMAS-HOSPITAL

ja d'Aro, i va impulsar activitats com el cicle de debat Solarium o el guardó Sirena de la Costa Brava, sempre amb un objectiu promocional.

En la dècada de 1970 va ser regidor a l'Ajuntament de Platja d'Aro, i a partir dels anys 80 va ostentar diferents càrrecs en organitzacions empresarials: en el moment de la seva mort era president de la FOEG, vicepresident de Foment del Treball i membre de la Junta Directiva de la CEOE. També era vicepresident de la Junta Directiva de la Unió d'Empresaris d'Hostaleria i Turisme Costa Brava Centre, vicepresident de la Cambra de Comerç de Sant Feliu de Guíxols i del Consell Superior de Turisme de les Cambres de Catalunya. Així mateix era membre de la Comissió Executiva de la Federació d'Hostaleria de les Comarques de Girona i membre del Patronat de Turisme Costa Brava-Girona.

Definit per les persones que el coneixien com «un treballador incansable, amic dels seus amics i un gran relacions públiques», Jordi Comas havia rebut l'any 2011 la medalla al mèrit turístic de la Generalitat i era membre d'honor de l'Skal Internacional. /A.P.B.

R

FOTOS:
9. Vista de Llafranc des de la plaça, fa algunes dècades. J. VIDAL. COL·LECCIÓ PACO DALMAU
10. L'arribada del peix al port de Palamós. PACO DALMAU
11. Ambient comercial a Platja d'Aro. AJUNTAMENT DE CASTELL-PLATJA D'ARO
12. Concert a l'església de Sant Genís, del Festival de Música de Torroella de Montgrí. ARXIU PATRONAT DE TURISME
13. Vinyes a l'Empordanet. PACO DALMAU
14. Un creuer a Palamós. PACO DALMAU

(Les imatges que il·lustren aquest reportatge han estat extretes del llibre «La tramuntana justa. El batec de la Costa Brava»)

VE DE LA PÀGINA 8

va-Girona, encara que també n'hi ha d'altres fotògrafs i d'altres arxius fotogràfics. «Els articulistes –afegeixen els responsables del volum– han tingut absoluta llibertat i se'ls ha remarcat que no se'ls demanava pas un dossier de cada tema sinó una mirada reflexiva sobre el que tenim. En certa manera, a l'estil de Jordi Comas: per gaudir del que hi ha però també per fomentar la reflexió per millorar-ho».

El llibre s'obre amb uns versos de l'*Oració al Crist de la Tramuntana* («Braços en creu damunt la pia fusta, / Senyor, empareu la closa i el sembrat, / doneu el verd exacte al nostre prat / i mesureu la tramuntana justa / que eixugui l'herba i no ens espolsi el blat»), de Carles Fages de Climent, i es tanca amb la traducció dels textos al castellà i l'anglès. Després de la introducció «Un home que estimava el seu país», a càrrec del president de la Generalitat, Artur Mas, segueixen els diferents capítols en què ha estat dividit el treball: «La petja inesborrable de Jordi Comas», de Carme Hospital, vídua de Jordi Comas i empresària; «L'Empordanet com a ciutat jardí», d'Antoni Puigverd, escriptor; «Paisatge amb figures», de Narcís-Jordi Aragó, periodista; «Història per al turisme», de Pius Pujades, periodista; «L'Empordà i la

Costa Brava, terra de pas i d'acollida», de Martí Sabrià, gerent del Grup Costa Brava Centre; «Muntanya, mar i cel», de Salvador Garcia-Arbós, periodista; «Cuina, territori i paisatge de vi», de Joan, Josep i Jordi Roca, propietaris del restaurant El Cellar de Can Roca de Girona; «La Costa Brava, esbravada?», de Jordi Sargatal, naturalista; «Un bullidor cultural», de Ferran Mascarell, Conseller de Cultura de la Generalitat; «Costa Brava, Babel de les arts», de Ricard Planas, editor de la revista *Bonart*; «Un nou món de la Costa Brava», de Jordi Xuclà, diputat al Congrés per Girona (CiU) i advocat; i «Al-

guns homes bons», de Josep Puigbó, periodista.

Precisament Puigbó escriu que «sota la marca Costa Brava hi ha el pòsit d'anys i afanys de molts "homes bons" que s'han lliurat generosament a l'objectiu de fer-la més gran i més atractiva. Que l'han fet bategar amb força. Aquest llibre n'és un testimoni prou eloqüent. S'han estimat el territori, han estat l'ànima de pobles i ciutats, han ajudat a escriure la història, han cuidat del patrimoni de tots, han protegit la terra i el mar i han apreciat i transformat per al nostre plaer els fruits que donen, han fomentat la cultura i l'art i han creat riquesa a la indústria i al comerç». El periodista garrotxí afegeix que «a aquests "homes bons" ningú no els va nomenar ambaixadors, però en van fer. Potser mai ni tan sols van pensar en ser amfitrions, però s'hi van trobar fent-ne. Sense ells, el llegat que avui recollim i pel qual van lluitar en cos i ànima, seria un altre. Segur que molt pitjor. Aquests "homes bons" han sabut trobar la tramuntana justa. Una barreja de seny i rauxa en perfecte equilibri. Ens han ensenyat que el que et passa no és tan important com la forma en què vius el que et passa. Sense adonar-se'n, ens han fet progressar i sempre més estarem en deute amb ells».

Josep Puigbós postilla que «en Jordi Comas n'era el millor exemple que he conegut». ▀